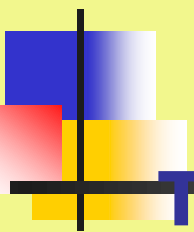

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

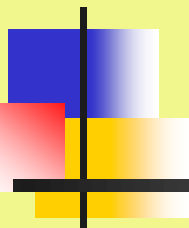
Практичне заняття 5

ТЕМА Лінгвокультурологічний аспект
академічної культури
(продовження)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Section Linguistic and cultural aspect of academic culture

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

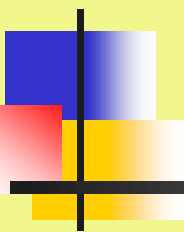
Зміст:

Наукова мовна культура – складова академічної культури.
Текстово-жанровий підхід до формування академічної культури.
Архітектоніка різних жанрів наукового дискурсу.
Академічна комунікація: комунікативні стратегії й тактики: засоби когезії і когерентності; аргументація та персуазивність (переконливість).
Візуальна риторика в усній та писемній комунікації. Ефективні риторичні прийоми: вербальні та невербальні.
Неориторика та науковий діалог.
Неориторика та медіація знання.
Фахова варіативність засобів аргументації.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

-
1. Language culture is a component of academic culture.
 2. Text and genre approach to the formation of academic culture.
 3. Architectonics of different genres of scientific discourse.
 4. Academic communication: communicative strategies and tactics: means of cohesion and coherence; argumentation and persuasiveness.
 5. Visual rhetoric in oral and written communication. The most effective rhetorical methods: verbal and nonverbal.
 6. Non-rhetoric and scientific dialogue.
 7. Non-rhetoric and mediation of knowledge.
 8. Professional variability of the means of argumentation.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Методи дослідження:

- Документація ЗВО,
- Вивчення науково-педагогічних досліджень;
- Порівняльний (порівняльно-зіставний) метод;
- Емпіричні методи: бесіда, діалог, обговорення дослідницьких проблем щодо формування академічної культури.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ключові поняття теми:

“Академічна культура” -

- наукова мовна культура;
- культура спілкування наукових наставників та учнів;
- культура доброчесності;
- жанри наукового дискурсу;
- академічна комунікація.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Підстилі наукового стилю:

- власне науковий,
- науково-навчальний (дидактичний),
- науково-технічний (виробничо-технічний);
- науково-популярний;
- науково-інформативний (науково-реферативний),
- науково-довідковий (довідково-енциклопедичний).

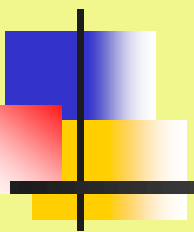
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Культура укладання і створення якісного наукового тексту передбачає оволодіння *текстовою* культурою. Це готовність моделювати зв'язний текст із урахуванням структурно-сміслових композиційних, категоріальних особливостей та дотримання принципів текстової організації.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**4. Академічна комунікація: комунікативні стратегії й тактики:
засоби когезії і когерентності; аргументація та персуазивність
(переконливість).**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Доказ у науковому мовленні є одним із різновидів міркування. Науковий доказ оформлюється як текст із чіткою структурою (теза - аргументи (система умовиводів) – висновок) і системою мовних засобів, що необхідні для досягнення істинності висловленого судження.

Тези містять відповідь на запитання «Що доводиться?», аргументи реалізують мету – надати теоретичні або емпіричні узагальнення, які переконують в істинності тези, демонструють закономірний зв'язок явищ.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

До типових мовних засобів доказу відносять сполучники і прислівники *якщо, так що, звідси, тоді, тому*, дієслова 1-ї особи множини для позначення логічних операцій (*визначимо, отримаємо, знайдемо*) та ін. *Висновок* доказу будують як своєрідний повтор тези й оформлюють за допомогою слів *висновок, результат, наслідок*, вставних слів (*отже, таким чином*), конструкціями наслідку (*встановлено, що..; можна легко довести....; це підтверджується існуванням...; вважаємо, що, такі умови достатні для...*).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

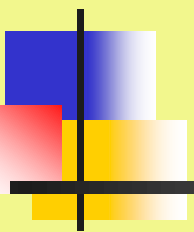

Наприклад:

Не будь-який пошук відповіді на запитання можна віднести до проблемних. Якщо в результаті дослідження з'ясується, що аналізоване нами відоме явище підпорядковане вже відомому закону, то поставлене запитання не є проблемним. Отже, до проблемних відносимо монографічні дослідження, які містять поєднання аналізу невідомого, невідомого з припущенням про можливість дії невідомого з припущенням про можливість дії невідомого закону в певному невідомому середовищі (С.Гончаренко).

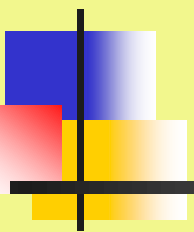
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Наукові тексти академічного підстилю (статті, дисертації, монографії) знаходять вияв у кількох різновидах.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Призначення *оглядового тексту* - забезпечити наукове обґрунтування предмета дослідження, установити межі цього дослідження, показати ступінь невивченості його окремих складових.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

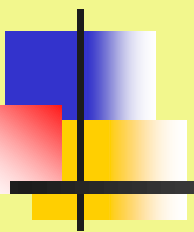

Наприклад:

у дисертаціях проаналізовано концепти краса (О.М.Цапок), добро і зло (О.П.Лисицька), правда й неправда (М.В.Мамич, О.Г.Пироженко), природа (І.М.Дишлюк), степ (О.Є.Єфименко), кохання (Г.А.Огаркова), часові й просторові концепти (Н.О.Бігунова, М.Г.Джиоєва, С.М.Лобода) та ін.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Емпірико-фактологічний текст (термін Ю.Сурміна [4, с.135]) містить опис фактологічної бази дослідження, класифікації й узагальнення фактів у конкретному дослідницькому контексті.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Наприклад:

Як засвідчили результати констатувального зрізу, студентів із високим рівнем сформованості дискурсивної компетенції не було ні в контрольній (далі – КГ), ні в експериментальній (далі – ЕГ) групах. На достатньому рівні перебувало 12% респондентів КГ і 16% ЕГ, що продемонстрували належне володіння термінологічною базою теорії дискурсу й елементами дискурсивного аналізу тексту (О.Кучерява).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Теоретичний текст подає теоретичні аспекти предмета дослідження.

Наприклад:

Вивчення й аналіз наукової літератури дозволяє говорити про різні думки щодо визначення сутності понять “діалог”, “навчальний діалог”, “діалогічна взаємодія”. Діалог розглядається як спосіб вирішення навчально-виховних проблем і форма спілкування вчителя й учня на гуманістичних принципах (Сократ); спосіб самопізнання й самовдосконалення особистості (Ф. Шлейєрмахер); засіб духовного становлення особистості (М. М. Бахтін) (Г.Салащенко)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Існують різні критерії класифікації аргументації:

1. Залежно від способу обґрунтування розрізняють:

- емпіричну аргументацію (аргументи в ній – експеримент, спостереження, дослід); 41 Колотілова Н. А. Риторика. Навч. посібник / Н. А. Колотілова. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – С. 34.
- теоретична аргументація (в основі лежать міркування; аргументами слугують відомі положення, до яких апелює оратор).

2. Залежно від форми (схеми) розрізняють:

- симптоматичну аргументацію (в аргументах подають ознаки, які постулюють у тезі);
- причинну аргументацію (вказує причинно-наслідковий зв'язок між аргументами і тезою);
- аналогічну аргументацію (зазначають схожість того, про що йдеться в аргументах, з тим, про що йдеться в тезах).

3. Залежно від процедури обґрунтування розрізняють:

- пряму аргументацію (аргументи безпосередньо обґрунтовують тезу);
- непряму аргументацію (тезу обґрунтовують опосередковано шляхом установлення неприйнятності антитези або конкурентних із тезою положень).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Типи логічних помилок

Логічні помилки бувають двох типів:

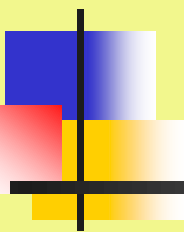
- помилки внаслідок неточного визначення предмета,
- поділу понять та помилки в структурі силогізму .

До першої групи помилок належать такі:

- суперечності в самому визначенні: холодне полум'я, гарячий сніг; 43 Мацько Л. І. Риторика: навч. посіб. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – Київ : Вища шк., 2003. – С. 127–130.
- визначення невідомого через інше невідоме (промовець, не знаючи освітнього рівня слухачів, посилається на те, чого вони не знають, унаслідок чого немає зворотного зв'язку й очікуваного ефекту);
- заперечення замість визначення: Чорне – це не біле;
- повторення доказу (тавтологія): Цього не може бути, бо такого не може бути;
- неврахування полісемії слова: Чи будемо ми сьогодні дивитися фільм? – Подивимося (слово подивимося може означати і те, що співбесідники подивляться фільм, і сумнів у цьому);
- плеоназм: період часу, прейскурант цін;
- порівняння замість визначення (коли не знає точно визначення: кава – це щось як наркотик);
- побудова лінійних ланцюжків, де мають бути ієрархічні: поети і письменники;
- змішування істотного з випадковим (додаткові ознаки подає як основні): Усі чоловіки люблять телевизор.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**5. Візуальна риторика в усній та писемній комунікації.
Ефективні риторичні прийоми: вербальні та невербальні.**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Додатковий текст подає анкети, тексти завдань, рисунки, графіки, статистичний матеріал як додаткові докази наукових положень.

Наприклад:

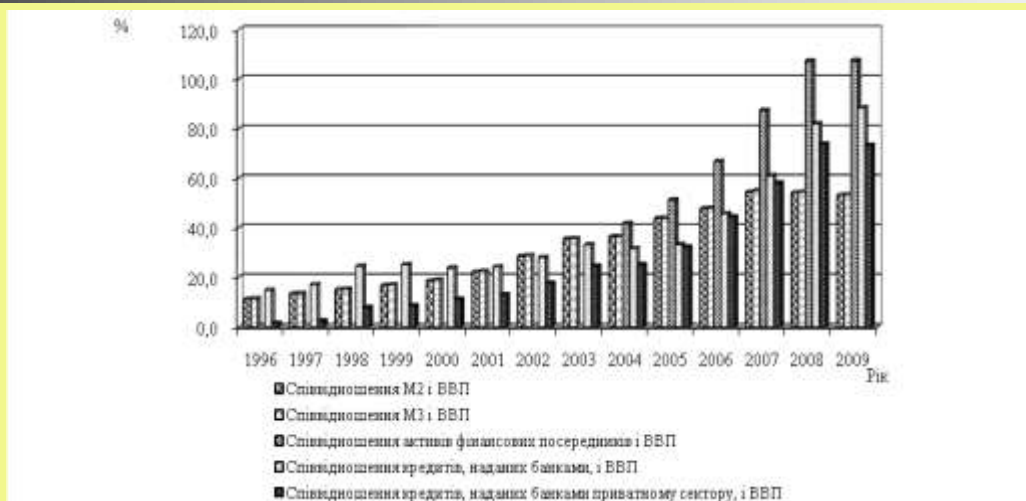

Рис. 3.3. Показники фінансової глибини України у 1996-2009 рр. (складено автором)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Формулювання назви статті

Так уживають	Так радимо
<p>Інтерактивні форми та методи в процесі формування культури педагогічного менеджменту викладача непедагогічного профілю</p> <p>Спроба прогностичного аналізу основних тенденцій розвитку вищої освіти України на рубежі століть:</p>	<p>Інтерактивні форми і методи формування культури педагогічного менеджменту</p> <p>Тенденції розвитку вищої освіти України на межі століть: спроба прогностичного аналізу</p>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Культура читання наукового тексту

Переглядове читання спрямовується на попереднє ознайомлення із книгою і виділення ключових слів, зокрема, в анотації, змісті, передмові /вступі, окремих частинах тексту .

Ознайомлювальне читання передбачає загальне ознайомлення із змістом тексту та вияв його основної ідеї.

Поглиблене читання – це детальне опрацювання наукового тексту, його аналіз та оцінка: виписування понять з їх поясненням; неодноразове перечитування окремих частин у тексті.

Аналітико–критичне, творче читання спрямовується на постановку різного типу питань до тексту, сортування наукового матеріалу під певним кутом зору, коментарі до фрагментів наукового тексту, його рецензування.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

6. Неориторика та науковий діалог.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

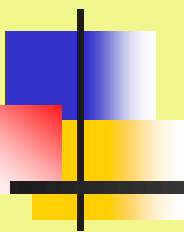

Неориторика (нова риторика) – це другий етап у розвитку риторичної науки, що в 60-х рр. ХХ ст. прийшов на зміну першому етапові – класичній риторичі. В основі Н. лежать принципи класичної риторичи з оновленими методами та врахуванням досягнень найновіших гуманітарних наук.

Н. умовно поділяють на аргументативну (вивчає найкращі варіанти аргументації в ораторському виступі, її представляють Х. Перельман, Л. Олбрехт-Титека, С. Тулмін, Д. Уолтон, І. Гарасимова та ін.) та лінгвістичну (вивчає засоби виразності та переконливості в мовленні, є риторикою тексту, представники – Р. Барт, У. Еко, Ю. Лотман та ін).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Публічне мовлення – це один із жанрових різновидів мовленнєвої діяльності, своєрідний за своєю природою, місцем серед інших видів мовлення, а також за своїми якісними характеристиками.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

принципи англійського філософа-лінгвіста Пола Грайса:

- 1) принцип кількості («Не говорити більше чи менше, ніж потрібно для виконання поточних цілей діалогу»);
- 2) принцип якості («Не говорити того, що вважаєш хибним або для чого не маєш достатніх підстав»);
- 3) принцип відношення («Не відхиляйся від теми»);
- 4) принцип способу («Висловлюйся ясно», «Уникай незрозумілих виразів, уникай неоднозначності, будь лаконічним і організованим»).